

Ontwikkelingslijn: Instructie en feedback
Ontwikkelingsveld 2: Directe instructie en onderwijsmethoden
Eigenaar: Ferdy Geerdink

Doel:

De kwaliteit van de instructie is bepalend voor de leerprestaties van kinderen. De (met name zorg-) leerlingen hebben behoefte aan een stapsgewijze gestructureerde instructie. Het hieronder beschreven model "Directe instructie" komt voor een groot deel tegemoet aan deze behoefte. Leraren binnen onze school zullen, daar waar het kan, dit instructiemodel hanteren.

Toepassingsgebied:

Op schoolniveau zullen we het model "directe instructie" in de toekomst voornamelijk gebruiken bij de vakken rekenen, taal, spelling en lezen.

Op groepsniveau gaan de leraren de instructie verzorgen op basis van het directe instructie model bij het aanbieden van nieuwe lesstof. Bovendien bij lesstof die door de kinderen als moeilijk worden ervaren.

Algemeen:

In het directe instructie model zijn een vijftal hoofdfasen herkenbaar:

1. Dagelijkse terugblik

- De leraar geeft een samenvatting van de voorgaande stof;
- Het werk dat gemaakt is wordt kort besproken;
- De benodigde voorkennis voor het onderwerp wordt opgehaald.

2. Presentatie

- De leraar geeft de lesdoelen aan en/of een lesoverzicht;
- De leraar doorloopt de instructie in kleine stappen en gebruikt hierbij concrete voorbeelden;
- De leraar toetst regelmatig tijdens de instructie of de leerlingen de stof begrijpen;
- De leraar stelt veel vragen en heeft een helder taalgebruik;
- De leraar zorgt dat alle leerlingen betrokken blijven.

3. Begeleide inoefening

- De leraar laat de leerlingen onder begeleiding oefenen;
- De leraar geeft duidelijke en korte opdrachten;
- De leraar zorgt ervoor dat de leerlingen betrokken blijven;
- De leraar gaat door met oefenen tot alle leerlingen de stof onder de knie hebben.

4. Zelfstandige individuele verwerking

- De leraar zorgt ervoor dat de leerlingen onmiddellijk beginnen;
- De leraar zorgt ervoor dat de inhoud van de zelfstandige verwerking dezelfde is als die van de vorige lesfase;

- De leraar laat de kinderen elkaar helpen;
- De leraar laat de leerlingen weten dat hun werk gewaardeerd wordt.

5. Feedback

- De leraar vat aan het eind van de les de belangrijke zaken nog eens samen;
- De leraar herhaalt regelmatig leerstof uit een bepaalde periode;
- De leraar evalueert het werken samen met de leerlingen.

Tijdens het gehele instructie proces, geeft de leraar vaak en regelmatig terugkoppeling en worden fouten onmiddellijk gecorrigeerd. De houding van de leraar wordt gekenmerkt door het gevoel van vertrouwen en veiligheid dat aan de leerlingen wordt gegeven. De leraar geeft veel aanmoedelingen.

Het gebruik van 'handelingswijzers', waar bijv. het metriek stelsel op staat afgebeeld of een vouwreeks, kan de kwaliteit van de instructie doen toenemen. De leraar zal regelmatig verwijzen naar deze schematische weergave van de leerstof en voor de leerlingen is het een geheugensteun.

Differentiatie

We weten dat er leerlingen zijn voor wie het niet nodig is dat zij de volledige instructie volgen. Als de leraar heeft vastgesteld dat de betreffende leerlingen de kern van de instructie begrepen hebben kunnen deze leerlingen alvast doorgaan naar de fase van zelfstandige verwerking ('afvallen')

Als een tweede groep de instructie begrepen heeft, geldt voor hen hetzelfde. De leraar blijft het langst doorgaan met de instructie aan de zorgleerlingen.

Instructie en begeleide inoefening zijn fasen die door elkaar kunnen lopen. Tijdens die fase loopt de leraar rondes (hulprondes). Het laatste deel van de instructie aan de zorgleerlingen kan plaatsvinden aan de instructietafel. (zie ook Voorspelbaarheid in leerkrachtgedrag)

Het is uiteraard van belang dat de leraar een goed inzicht heeft in welke leerlingen welk deel van de instructie volgen.

Onderwijsmethoden

We streven ernaar onze onderwijsmethoden voor lezen, taal en rekenen zo uit te zoeken, dat ze voldoende mogelijkheden tot directe instructie bieden. Of onze huidige methoden hieraan voldoen zullen we gaan uitzoeken. We zoeken uit de methode inhoud en omvang van de instructiemomenten en gaan de zo vorm geven dat we het directe instructie model kunnen gaan gebruiken.

Het is daarom van belang dat elke leraar goede kennis heeft van de inhoud en de omvang van de leerstof zoals die in de handleiding wordt genoemd en zich houdt aan de opbouw van de leerstofeenheden.

Onderbouw

Ook in de onderbouw is dit model te gebruiken. Vanuit de kring wordt de terugblik, presentatie en begeleide inoefening gedaan. De les wordt wel geëvalueerd en afgesloten. De zelfstandige verwerking kan, maar hoeft niet in dezelfde les plaats te vinden. Veelal wordt de zelfstandige verwerking opgenomen in de werklessen die op een ander moment worden gegeven. In deze lessen waarin kinderen beurtelings in groepen het thema te verwerken krijgen kan verlengde instructie en individuele begeleiding verder vorm krijgen.

Succes indicatoren

Instructie in de vaardigheden in het rekenonderwijs en de instructie in het kleuteronderwijs is opgebouwd volgens het directe instructie-model. Voor het kleuteronderwijs in aangepaste vorm.

Het gebruik van de lesmethodes voor taal, rekenen en lezen ondersteunen het directe instructieproces. Vanuit de onderbouw werkt men vanuit het beredeneerd aanbod.

Een goede kennis van het proces van directe instructie en de bereidheid van de leerkracht om dit model toe te passen tijdens de instructie zijn essentieel voor het welslagen. Daarvoor is het van belang dat de leraar heel bewust deze stappen hanteert tijdens de instructies. De handleiding bij de methode kan de leerkracht hier heel goed de helpende hand bieden.

Toetsing succes indicatoren

De procedure m.b.t. de directe instructie wordt een vast onderdeel van de klassenconsultatie en de functioneringsgesprekken. Bij deze consultaties wordt het document 402-1 gebruikt.